

Estils

Xarxes antisocials: per evitar trobades incòmodes

Aplicacions de mòbil com Cloak permeten als usuaris amagar-se de les persones que no volen veure

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

Són l'antítesi de xarxes com Facebook, Tinder o Foursquare. Es tracta d'eines que, en lloc de connectar-nos amb els nostres amics i amb desconeguts amb qui podem empatitzar, ens separen de les persones que no volem veure. Per a molts són un mecanisme de defensa, però els experts alerten que també poden esdevenir, a llarg termini, un instrument per a la marginació i la segregació. Són conegudes com a xarxes antisocials i tenen noms força reveladors: Cloak (amagar-se), Hell Is Other People (l'infern són els altres –com deia Sartre–), Split (separar, trencar) o Avoid Humans (eviteu els humans). Francesc Grau, consultor de comunicació *online*, assegura que una part dels usuaris d'aquestes xarxes antisocials són "gent que ha sigut víctima d'assetjament o que té una raó molt forta per intentar bloquejar altres persones". En aquest sentit, Liliana Arroyo, doctora en sociologia, investigadora sobre transformació digital i docent a la Universitat de Barcelona (UB), afirma que si bé en un primer moment podem pensar que la gent que se sent atreta per aquest tipus d'eines són persones amb "manies persecutòries", el cert és que poden ser molt útils per a dones maltractades, joves que han patit assetjament o "detectius privats que, per la seva feina, han d'evitar trobar-se amb determinades persones".

Si bé no és el cas de tothom, també hi ha usuaris, apunten els experts, que comencen a fer servir les xarxes antisocials per un motiu determinat i després n'acaben abusant. Cloak, per exemple, una eina que en el seu debut es presentava com a xarxa antisocial però que últimament ha viscut una metamorfosi important, funciona gràcies a les dades de localització de Foursquare o Instagram. Avisa l'usuari quan la seva exparella o el cap de l'antiga feina són a prop perquè l'internauta canviï la seva ruta i eviti trobades incòmodes. L'eina Avoid Humans també utilitza dades de Foursquare i Instagram per indicar a l'usuari on són els llocs en què hi ha menys gent a prop seu. Els creadors es justifiquen amb l'argument que "de vegades necessitem un descans de tothom".

Moguts per idees semblants es van crear també Split i Hell Is Other

People, que proporcionen funcionalitats semblants a les de Cloak: permeten amagar-se de determinada gent. Hater, una apli de cites que permet buscar una parella que odii el mateix que tu, també explota comercialment l'odi. "A vegades ens identifica més el que no ens agrada que el que ens agrada", comenta Arroyo. "Connectar per odiar és una opció més", assegura Grau, que tanmateix matisa que la majoria d'interaccions que es produeixen a les xarxes tenen un objectiu menys fosc: "Necessitem coses positives. Les persones, per naturalesa, busquem espais que ens aportin benestar".

Arroyo, per la seva banda, remarca que aquest tipus d'eines són més habituals en societats com la nord-americana que en la nostra. "Aquí es donen més com a resposta a un estímul determinat, a una mala experiència. Són més habituals en societats basades en la por. El que hi ha darrere d'aquestes xarxes és por", assegura la sociòloga. Per a Arroyo, aquestes eines comporten "una solució puntual" a determinats conflictes, però adverteix que, a llarg termini, "no són sostenibles". "Aquesta mena d'eines ens poden fer limitar les nostres habilitats comunicatives", opina Arroyo. Les persones, per tant, han d'entrenar les seves habilitats socials i resoldre els seus problemes amb altra gent.

Denunciar

No només les xarxes antisocials intenten penalitzar i posar fre als indesitjables. També ho fan les xarxes socials, que últimament han habilitat mecanismes per castigar l'incivisme en línia. Són una resposta a les queixes dels internautes després de males experiències o després que alguns abandonessin aquests espais 2.0 perquè se sentien aclaparats pels trols i les impertinències. Així, per exemple, Twitter permet assenyalar comportaments inadequats; ofereix la possibilitat de reportar les

piulades que contenen contingut abusiu, denunciar un compte com a *spam* o bloquejar alguns tuitaires. Facebook tampoc s'ha quedat enrere i incorpora mètodes per denunciar publicacions, fotos, vídeos, pàgines o comentaris; encara que de vegades els motius que dona són ambigus, com ara "no m'interessa" o "és porqueria".

Per la seva banda, YouTube també permet denunciar un vídeo per

contingut sexual, violent, per incitació a l'odi, per activitats perilloses o maltractament infantil. També dona l'opció de denunciar un comentari o un canal que l'usuari cregui inadequat. Les xarxes valoren totes aquestes denúncies i, a partir d'aquí, decideixen si cal actuar. Els experts asseguren que aquesta mena d'iniciatives ajuden a crear un clima més agradable a les xarxes, però també matisen que són meca-

nismes no sempre efectius i, a vegades, de resolució lenta.

Protecció o marginació?

Malgrat que coincideixen que els mecanismes de protecció de les xarxes socials i antisocials poden ser molt útils, els experts també assenyalen que sovint hi ha disfuncions i perills. Arroyo assegura que hi ha una "necessitat de controlar l'entorn". En aquest sentit, per a Grau, són claus les xarxes antisocials però també altres mecanismes que existeixen a Facebook o Twitter per denunciar contingut o bloquejar alguna persona: "Has de sobreviure tu per poder sobreviure en comunitat. Si em sento bé perquè tinc el control del meu espai social, estaré més tranquil de cara a relacionar-me amb els altres. Tenir opcions que em permetin protegir-me és molt positiu".

La sociòloga Liliana Arroyo hi posa el contrapunt. Considera que són eines útils per protegir gent assetjada, però que no cal abusar-ne ni fer-les servir sistemàticament per marginar. "La capacitat d'eliminar aquell que és diferent, que no ens

agrada, socialment ens fa perdre riquesa. Està bé que continuem tenint constància d'aquesta diversitat i que ens hi trobem. Si no, dividim el món entre nosaltres i els altres i això fomenta la ignorància", sentència la sociòloga. Així, si s'utilitzen de forma inadequada, el que són potencials mecanismes de protecció poden acabar sent mètodes de discriminació social.

Però qui són els incívics de les xarxes? "Hi ha persones que, de mena, tenen una naturalesa antisocial; a qualsevol xarxa social i a la vida", afirma Grau, que afegeix que hi ha alguns usuaris que es transformen i escupen tot d'exabruptes només *online*: "És com qui està dins un cotxe i comença a cridar a tothom i quan baixa del cotxe és una altra persona". Pel que fa als comportaments antisocials en entorns com ara Facebook o WhatsApp, Arroyo recalca que el "ciberassetjament és molt greu", té costos "molt petits" i procedeix, en general, de persones que fan una "mala lectura de la proximitat que ofereixen les xarxes".

La sociòloga aposta perquè la comunitat pari els peus als antisocials: "Quan hi ha situacions d'incivisme, és molt important que els ulls que hi ha al voltant reaccionin, perquè la pressió social és el mecanisme més bàsic i més efectiu per evitar el mal ús de les xarxes". Arroyo reconeix que les xarxes han avançat alhora de dotar els usuaris d'eines per poder denunciar una pàgina de Facebook o un contingut inadequat, però subratlla que és necessari afegir-hi un comportament col·lectiu per garantir "uns límits ètics". La sociòloga fa la següent analogia: "Si al graciós de la classe ningú li riu les gràcies, deixarà de fer-les perquè el que busca és acceptació". I sentència: "Encara hem de domesticar aquests espais". —

